

Republika e Kosovës • Republika Kosovo • Republic of Kosovo
Institucioni i Avokatit të Popullit • Institucija Ombudsmana • Ombudsperson Institution

RAPORT ME REKOMANDIME

PREK KRASNIQI

Ankesa nr: 72/2015

lidhur me mungesën e mjeteve efektive juridike

Për: Z. Arban Abrashi, Ministër
Ministria e Punës dhe Mirëqenies Sociale

Z. Hamdi Ibrahim, kryetar
Gjykata Themelore në Prishtinë

Prishtinë, 17 tetor 2016

Qëllimi i Raportit

Qëllimi i këtij raporti është tërheqja e vëmendjes Ministrisë së Punës dhe Mirëqenies Sociale dhe Gjykatës Themelore në Prishtinë, që ankuesit t'i ofrohet mundësia e garantuar ligjore dhe kushtetuese për mjete juridike efektive në ankesën e z. Prek Krasniqi i cili më 3 shkurt 2015, ka paraqitur ankesë në Institucionin e Avokatit të Popullit, në emër të së ëmës znj. Marije Krasniqi, kundër Ministrisë së Punës dhe Mirëqenies Sociale (MPMS), respektivisht Departamentit për Familjet e Dëshmorëve, Invalidëve të Luftës dhe Viktimave Civile të Luftës (DFDILVC), lidhur me refuzimin e kërkesës për njohjen e pensionit familjar të viktimës civile të luftës nga data e aplikimit

Ky raport bazohet në ankesën individuale të z. Prek Krasniqi dhe ka për qëllim që të evidentojë disa nga mangësitë e veprimeve institucionale në trajtimin e këtij rasti dhe të tërheqë vëmendjen e Departamentit për Familjet e Dëshmorëve, Invalidëve të Luftës dhe Viktimave Civile të Luftës (DFDILVC), respektivisht Ministrisë së Punës dhe Mirëqenies Sociale, dhe Gjykatës Themelore në Prishtinë në lidhje me ofrimin e mundësive të garantuara ligjore dhe kushtetuese për mjete juridike efektive.

Sipas fakteve

I. RRETHANAT E RASTIT

Faktet, të cilat deri tani kanë mund të vërtetohen, bazohen në dokumentet e paraqitura nga ankuesi, si dhe në informata të tjera që Avokati i Popullit i pati në dispozicion, dhe paraqiten si më poshtë:

1. Në muajin shkurt 2009, znj. Marije Krasniqi, nga Fshati Ramoc, komuna e Gjakovës, ka paraqitur kërkesë pranë DFDILVC me të cilën kërkon që t'i njihet e drejta në pension të familjeve të viktimave të luftës, për djalin e saj të vrarë, të ndjerin Pashk Gjon Abazi.
2. Më 18 mars 2009, DFDILVC, pas shqyrtimit të kërkesës (*Nr.04-03/412*) së znj. Marije Krasniqi për njohjen e së drejtës për pension për familjet e viktimave civile të luftës nxjerr vendim me të cilin e refuzon kërkesën e znj. Krasniqi, me arsyetimin se në dokumentet e parashtrueses ekzistojnë tre mbiemra të ndryshëm.
3. Më 22 prill 2009, sektori i ankesave pranë DFDILVC duke vepruar si organ i shkallës së dytë në ankesën e znj. Krasniqi, vendosi që të mbetet në fuqi vendimi i shkallës së parë duke e udhëzuar palën e pakënaqur që brenda afatit ligjor të iniciojë kontest administrativ në Gjykatën Supreme të Kosovës (*Vendimi nr.04-03/412, datë 22 prill 2009*).
4. Më 20 gusht 2009, Gjykata Supreme e Kosovës, duke e zhvilluar kontestin administrativ sipas padisë së znj. Krasniqi, kundër vendimit të shkallës së dytë të DFDILVC (*Vendimi nr.04-03/412, datë 22 prill 2009*) vendosi që padia e ankueses është e bazuar dhe lënda t'i kthehet DFDILVC për rishqyrtim dhe rivendosje (*Aktgjykimi A.nr.330, datë 20 gusht 2009*).
5. Më 9 shtator 2009, DFDILVC duke vepruar sipas aktgjykimit të Gjykatës Supreme të Kosovës (*A.nr.330/2009, datë 20 gusht 2009*) e rishqyrtoi lëndën e znj. Krasniqi dhe mori vendim me të cilin : “*Ankesa Refuzohet*”, me arsyetimin se : “*Me rastin e vendosjes sipas ankesës sërish u vërtetua se nuk plotësohen kushtet ligjore për*

pension familjar të viktimës civile. Me ankesë nuk ofrohen dëshmi se janë kryer ligjërisht ndërrimet e emrit personal të të ndjerit Pashk Gjon Abazi në Krasniqi si tek anëtarët e tjerë të familjes konform Ligjit Nr.02/L-118 për emrin personal”, duke e udhëzuar palën e pakënaqur që brenda afatit ligjor sërish të iniciojë kontest administrativ pranë Gjykatës Supreme të Kosovës (Vendimi nr.04-03/412, datë 9 shtator 2009).

6. Më 14 shtator 2012, Gjykata Supreme e Kosovës, sërish duke e zhvilluar kontestin administrativ sipas padisë së znj. Krasniqi, kundër vendimit të DFDILVC (Vendimi nr.04-03/412, datë 9 shtator 2009) mori Aktgjykim: “Miratohet Padia. Anulohet vendimi i Ministrisë së Punës dhe Mirëqenies Sociale-Departamenti për Familjet e Dëshmorëve, Invalidëve të Luftës dhe Viktimave Civile në Prishtinë, nr.04-03/412, datë 09.9. 2009”. Në arsyetimin e Aktgjykimit gjykata thekson se: ”Padiësja si nënë e të ndjerit e ka ndërruar mbiemrin nga Abazi në Krasniqi së bashku me të gjithë anëtarët e tjerë të familjes, por me ndërrimin e mbiemrit asgjë nuk ka ndryshuar sa u përket raporteve familjare në mes të djalit të ndjerë Pashk dhe padiësës si nënë e tij [...]. Në fund të arsyetimit të aktgjykimit :”Gjykata e obligon organin e paditur që në procedurë të veprorë sipas vërejtjeve të dhëna në këtë aktgjykim dhe pasi t’i mënjanojë të metat e cekura të merr vendim të drejtë të bazuar në ligj”. (Aktgjykimi A.nr.848/2009, datë 14 shtator 2012).
7. Më 9 tetor 2012, DFDILVC duke vepruar sipas aktgjykimit të Gjykatës Supreme të Kosovës (A.nr.848/2009, datë 14 shtator 2014) e rishqyrtoi lëndën e znj. Krasniqi dhe sërish mori vendim: “Ankesa Refuzohet”, me arsyetimin se: “Me rastin e rivendosjes sipas ankesës sërish u vërtetua se nuk plotësohen kushtet ligjore për pension familjar të viktimës civile. Bazuar në faktin se nuk ofrohen dëshmi se ligjërisht janë kryer ndërrimet e emrit personal të të ndjerit Pashk Gjon Abazi si tek anëtarët e tjerë të familjes së ankueses konform Ligjit Nr.02/L-118 për emrin personal [...]” duke e udhëzuar palën e pakënaqur që brenda afatit ligjor sërish të iniciojë kontest administrativ në Gjykatën Supreme të Kosovës (Vendimi nr.04-03/412, datë 9 tetor 2012).
8. Më 21 mars 2014, Gjykata Themelore në Prishtinë, Departamenti për Çështje Administrative mori aktvendim, me kërkesë për znj. Krasniqi që të bëj plotësimin e padisë në afat prej 8 ditësh (Aktvendimi A.nr.1354/2012, datë 21 mars 2014).
9. Më 15 tetor 2014, Gjykata Themelore në Prishtinë, Departamenti për Çështje Administrative mori Aktgjykim: “Aprovohet kërkesëpatria e padiësës Marije Krasniqi nga fsh. Ramoc, KK Gjakovë. Anulohet vendimi i Qeverisë së Kosovës-Ministria e Punës dhe Mirëqenies Sociale, Departamenti për Familjet e dëshmorëve, Invalidëve të Luftës dhe Viktimave civile në Prishtinë me Nr. 04-03/412, dt. 09.10.2012 dhe çështja i kthehet të paditurës në rivendosje”.(Aktgjykimi A.1354/2012, datë 15 tetor 2014).
10. Më 15 dhjetor 2014, DFDILVC në procedurë të shqyrtimit në çështjen e znj. Krasniqi, duke vepruar sipas aktgjykimit të Gjykatës Themelore në Prishtinë, Departamenti për Çështje Administrative(A.1354/2012, datë 15 tetor 2014) mori vendim që znj. Krasniqi t’i njihet e drejta në pension të Familjeve të Viktimave Civile të Luftës nga data 1 nëntor 2014.

11. Më 12 janar 2015, Sektori për ankesa pranë DFDLVC, duke vepruar si organ i shkallës së dytë në ankesën e znj. Krasniqi, për njohjen e së drejtës në kompensim nga data e aplikimit (18 mars 2009), vendosi që të refuzojë ankesën e saj, duke e udhëzuar palën e pakënaqur të iniciojë kontestin administrativ në Gjykatën Themelore në Prishtinë, Departamenti për Çështje Administrative (*Vendimi 04-03/412, datë 12 janar 2015*).
13. Më 3 shkurt 2015, z. Prek Krasniqi ka paraqitur ankesë në Institucionin e Avokatit të Popullit, në emër të së ëmës znj. Marije Krasniqi, kundër Ministrisë së Punës dhe Mirëqenies Sociale (MPMS), respektivisht Departamentit për Familjet e Dëshmorëve, Invalidëve të Luftës dhe Viktimave Civile të Luftës (DFDILVC), lidhur me refuzimin e kërkesës për njohjen e pensionit familjar të viktimës civile të luftës nga data e aplikimit. Më 6 shkurt 2015, znj. Krasniqi sërisht parashtroi padi për iniciimin e kontestit administrativ me kërkesë për kompensimin retroaktiv të të drejtës në pension Familjar për Viktimat Civile të Luftës (*Lënda Gjyqësore A.25/15, datë 6 shkurt 2015*).

II. INSTRUMENTET RELEVANTE LIGJORE

14. Neni 21, paragrafi 2 dhe 3 i Kushtetutës së Republikës së Kosovës (në tekstin e mëtejshëm “Kushtetuta”) përcakton si në vijim: *“Republika e Kosovës mbrohet dhe garanton të drejtat dhe liritë themelore të njeriut, të parashikuara në këtë Kushtetutë.”, dhe “Çdokush e ka për detyrë t’i respektojë të drejtat e njeriut dhe liritë themelore të të tjerëve.”*
15. Neni 24, paragrafi 1 i Kushtetutës përcakton si në vijim: *“Të gjithë janë të barabartë para ligjit. Çdokush gëzon të drejtën e mbrojtjes së barabartë ligjore, pa diskriminim”*, kurse neni 32 i Kushtetutës përcakton: *“Secili person ka të drejtë të përdorë mjetet juridike kundër vendimeve gjyqësore dhe administrative të cilat cenojnë të drejtat ose interesat e saj/tij në mënyrën e përcaktuar me ligj”*.
16. Neni 53 i Kushtetutës përcakton: *“Të drejtat e njeriut dhe liritë themelore të garantuara me këtë Kushtetutë, interpretohen në harmoni me vendimet gjyqësore të Gjykatës Evropiane për të Drejtat e Njeriut”*, kurse neni 54 përcakton: *“Çdokush gëzon të drejtën e mbrojtjes gjyqësore në rast të shkeljes ose mohimit të ndonjë të drejte të garantuar me këtë Kushtetutë ose me ligj, si dhe të drejtën në mjete efektive ligjore nëse konstatohet se një e drejtë e tillë është shkelur”*.
17. Neni 6 i Konventës Evropiane për Mbrojtjen e të Drejtave dhe Lirive Themelore të Njeriut, (në tekstin e mëtejshëm “Konventa”) në paragrafin 1, thuhet: *“Në përcaktimin e të drejtave dhe detyrimeve të tij civile ose të çdo akuze penale kundër tij, çdo person ka të drejtë që çështja e tij të dëgjohet drejtësisht, publikisht dhe brenda një afati të arsyeshëm nga një gjykatë e pavarur dhe e paanshme [...]”*.
18. Neni 13 i Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut përcakton: *“Çdokush, të cilit i janë shkelur të drejtat dhe liritë e përcaktuara në këtë Konventë, ka të drejtën e një*

zgjdhjeje efektive para një organi kombëtar, pavarësisht se shkelja është kryer nga persona që veprojnë në përmbushje të funksioneve të tyre zyrtare”.

19. Neni 14 i Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut përcakton: *“Gëzimi i të drejtave dhe i lirive të përcaktuara në këtë Konventë duhet të sigurohet, pa asnjë dallim të bazuar në shkaqe të tilla si seksi, raca, ngjyra, gjuha, feja, mendimet politike ose çdo mendim tjetër, origjina kombëtare ose shoqërore, përkatësia në një minoritet kombëtar, pasuria, lindja ose çdo status tjetër”.*
20. Neni 2 i **Ligjit Nr. 02/L-2** për Statusin dhe të Drejtat e Familjeve të Dëshmorëve, Invalidëve, Veteranëve dhe Pjesëtarëve të UÇK-së dhe Familjeve të Viktimave Civile të Luftës në paragrafin 6 përcakton: *“Viktimë civile e luftës, konsiderohet personi i cili ka vdekur nga pasojat e luftës në Kosovë, prej 27.02.1998 deri më 20.06.1999, si dhe personat të cilët konsiderohen të zhdukur gjatë kësaj periudhe kohore, si dhe personat që kanë pësuar nga mjetet shpërthyesë që kanë mbetur nga pasoja e luftës”,* kurse paragrafi 11 i këtij neni përcakton: *“Anëtarë të familjes së ngushtë në kuptim të këtij Ligji janë: bashkëshorti, bashkëshortja, fëmijët, fëmijët jashtëmartesor, fëmijët e adoptuar (birësuar), thjeshtri, thjeshtra, **prindërit**, njerku, njerka, si dhe bashkëshorti/ bashkëshortja jashtëmartesore ”.*
21. Neni 11 i Ligjit Nr. 02/L-2 për Statusin dhe të Drejtat e Familjeve të Dëshmorëve, Invalidëve, Veteranëve dhe Pjesëtarëve të UÇK-së dhe Familjeve të Viktimave Civile të Luftës përcakton: *“Anëtarët e familjes së viktimës civile të luftës, sipas kushteve dhe kritereve të përcaktuara në këtë Ligj realizojnë këto të drejta:*
 - a) *Pensionin familjar civil të luftës,*
 - b) *Përkujdesjen shëndetësore primare pa kompensim në institucionet shëndetësore publike;*
 - c) *Lirimin nga tatimi në pronë, nëse familja është në gjendje të rëndë materiale;*
 - d) *Tarifën e lirë dhe të reduktuar të konsumit të energjisë elektrike, nëse familja është në gjendje të rëndë materiale;*
 - e) *Shfrytëzues të pensionit sipas radhës janë: bashkëshorti/ja, fëmijët, fëmijët jashtëmartesor, fëmijët e adoptuar (birësuar), thjeshtri, thjeshtra, prindërit (babai, nëna, njerku, njerka)”.*
22. Neni 1 i Ligjit **Nr. 04/L-054** për Statusin dhe të Drejtat e Dëshmorëve, Invalidëve, Veteranëve, Pjesëtarëve të Ushtrisë Çlirimtare të Kosovës, Viktimave Civile dhe Familjeve të tyre përcakton: *“Qëllimi i nxjerrjes këtij ligji është përcaktimi i statusit dhe **përkrahja financiare përmes pensioneve dhe beneficioneve të veçanta për kategoritë e dala nga lufta e UÇK-së, të cilat me sakrificën dhe kontributin e tyre ishin faktorë vendimtarë për lirinë dhe çlirimin e vendit**”,* kurse Neni 3, paragrafi 1.10, përcakton: *“Viktimë Civile e Luftës-personi i cili është vrarë apo është plagosur, nga forcat e armikut, e më vonë ka vdekur brenda periudhës 27.02.1998 deri me 20.06.1999, si dhe personat që kanë pësuar si pasojë e luftës brenda tri (3) viteve që nga përfundimi i luftës nga mjetet shpërthyesë të mbetura pas përfundimit të luftës”.*

23. Neni 5, paragrafi 1 Ligjit Nr. 04/L-054 për Statusin dhe të Drejtat e Dëshmorëve, Invalidëve, Veteranëve, Pjesëtarëve të Ushtrisë Çlirimtare të Kosovës, Viktimave Civile dhe Familjeve të tyre përcakton: “Në përputhje me njohjen dhe përcaktimin e statusit për kategoritë e dala nga lufta, pensionet e përcaktuara në këtë ligj janë: *Pensioni familjar të cilin e realizojnë familja e ngushtë e dëshmorit, familja e ngushtë e të zhdukurit të UÇK-së, **familja e ngushtë e viktimës civile të luftës** [...]”, kurse neni 22, paragrafi 1 përcakton: “Të gjitha kërkesat e paraqitura në organin përgjegjës të Ministrisë sipas Ligjit Nr. 02/L-02 për statusin dhe të drejtat e familjeve të dëshmorëve, invalidëve, veteranëve dhe pjesëtarëve të UÇK-së dhe familjeve të viktimave civile të luftës, të cilat janë në shqyrtim e sipër, pas hyrjes në fuqi të këtij ligji do të rregullohen dhe përcaktohen sipas dispozitave të këtij ligji”.*
24. Neni 12 i Ligjit Nr. 03/L-202 për Konfliktet Administrative përcakton: “*Aktgjykimet e gjykatës, të nxjerra në konfliktet administrative, janë të detyrueshme*”, kurse neni 43, paragrafi 3 përcakton: “*Nëse anulimi i aktit administrativ, sipas paragrafit 2 të këtij neni dhe zhvillimi i përsëritur i procedurës në organin administrativ kompetent do të shkaktonte për paditësin ndonjë dëm, i cili me vështirësi do të riparohet, apo nëse në bazë të dokumenteve zyrtare ose të provave të tjera në shkresat e lëndës është e qartë se gjendja faktike ndryshon nga ajo që është vërtetuar në procedurën administrative, apo nëse **në të njëjtin konflikt administrativ është anuluar një herë akti administrativ**, kurse organi administrativ kompetent nuk ka vepruar sipas aktgjykimit, gjykata mundet edhe vetë të vërtetojë gjendjen faktike ose me anë të organit tjetër dhe në bazë të gjendjes faktike të vërtetuar nxjerr aktgjykimin, respektivisht vendimin*”.
25. Neni 46, paragrafi 4 i Ligjit Nr. 03/L-202 për Konfliktet Administrative përcakton: “*Kur gjykata konstaton se akti administrativ i kontestuar duhet të anulohet, mundet, nëse karakteri i çështjes e lejon dhe nëse të dhënat dhe faktet e administruara gjatë procedurës japin bazë të sigurt për këtë gjë, **me aktgjykim të vendosë për çështjen administrative. Aktgjykimi e zëvendëson aktin e anuluar***”, kurse neni 67, paragrafi 1 përcakton: “*Nëse organi kompetent pas anulimit të aktit administrativ e nxjerr aktin administrativ në kundërshtim me pikëpamjen juridike të gjykatës, apo në kundërshtim me vërejtjet e gjykatës lidhur me procedurën, kurse paditësi paraqet një padi të re, gjykata do ta anulojë aktin e kontestuar dhe **si rregull, vetë do të vendosë për çështjen me aktgjykim**. Aktgjykimi i tillë e zëvendëson aktin e organit kompetent*”.

Analiza e rastit

26. Kushtetuta si akti më i lartë juridik i një vendi mbron dhe garanton të drejtat dhe liritë themelore të njeriut, prandaj është në interes të funksionimit të shtetit të së drejtës zbatimit dhe realizimit praktik të këtyre të drejtave. Garantitë kushtetuese i shërbejnë mbrojtjes së dinjitetit të njeriut dhe funksionimit të shtetit ligjor. Kushtetuta në nenin 21, shprehimisht përcakton obligimin e të gjitha organeve t'i respektojnë liritë dhe të drejtat e të tjerëve, prandaj ky parim është imperativ dhe

duhet të respektohet nga të gjithë përfshirë këtu edhe DFDILVC dhe institucionet gjyqësore.

27. Neni 24, i Kushtetutës në paragrafin 1 përcakton se të gjithë janë të barabartë para ligjit dhe se çdokush gëzon të drejtën e mbrojtjes së barabartë ligjore, pa diskriminim, kurse neni 32 i Kushtetutës përcakton që secili person **ka të drejtë të përdorë mjetet juridike efektive** kundër vendimeve gjyqësore dhe administrative për të cilat konsideron se i cenojnë të drejtat ose interesat e personit në mënyrën e përcaktuar me ligj. Nisur nga ky fakt, janë krijuar një gamë e gjerë e bazës ligjore dhe akteve tjera përcjellëse (nënligjore), duke përfshirë së fundmi edhe themelimin e Departamentit për Çështje Administrative në kuadër të Gjykatës Themelore në Prishtinë, me kompetencë për të vendosur për të gjitha kontestet administrative në Republikën e Kosovës. Ligjvënësi e ka paraparë të rëndësishme rregullimin e kësaj fushë, prandaj të njëjtën e ka rregulluar me norma imperative.
28. Avokati i Popullit thekson që në pajtim me nenin 53 të Kushtetutës, të drejtat dhe liritë themelore të njeriut, të garantuara me këtë Kushtetutë, interpretohen në harmoni me vendimet gjyqësore të Gjykatës Evropiane për të Drejtat e Njeriut (në tekstin e mëtejshëm “Gjykata Evropiane”), kurse neni 54 i Kushtetutës përcakton se çdokush gëzon të drejtën e mbrojtjes gjyqësore në rast të shkeljes ose mohimit të ndonjë të drejte të garantuar me këtë Kushtetutë ose me ligj, si dhe të drejtën **në mjete efektive ligjore** nëse konstatohet se një e drejtë e tillë është shkelur. Nga analiza juridike e këtij rasti shihet se pavarësisht që është konstatuar shkelja e të drejtës së znj. Krasniqi nga ana e DFDILVC-së, si dhe përkundër faktit se legjislacioni në fuqi i kishte ofruar garancitë e duhura për mjete juridike, këto mjete nuk janë treguar efektive.
29. Në vendimin e Gjykatës Evropiane, të rasti *Leshçenko & Toliupas kundër Ukrainës* (rasti nr. 56918/00, datë 8 nëntor 2005), lidhur me pretendimet e paditësve se kohëzgjatja e procedimeve në çështjen e tyre e tejkalonte kërkesën e “*afatit të arsyeshëm*” të parashtruar në nenin 6, para. 1 të Konventës, gjykata gjeti se ka shkelje, pavarësisht që qeveria kishte pohuar se procedimet ishin komplekse dhe se nuk kishte periudha të konsiderueshme vonese që mund t’i atribuoheshin autoriteteve të brendshme, duke provuar të argumentojë se kërkuesit ishin përgjegjës për vonesat e çështjes e cila kishte zgjatur dhjetë vjet, kështu që përfundoi me vendimin e formës së prerë të Gjykatës Supreme, duke konkluduar se ka shkelje të nenit 6, paragrafi 1 të. Gjykatës Evropiane dhe se **kompleksiteti i çështjes** dhe sjellja e kërkuesve dhe përfaqësuesit të tyre **nuk mund të shpjegojë zgjatjen e tepruar të procedimeve**.
30. Në vendimin e Gjykatës Evropiane në çështjen e *Lukenda kundër Sllovenisë*, datë 6 tetor 2005, kërkuesi u ankua se **mjetet juridike** në dispozicion në Slloveni për çështjet e zgjatjes së procedurave, **nuk ishin efektive**. Ai u mbështet kryesisht në nenin 13 të Konventës i cili parashikon: “*Çdokush, të cilit i shkelen të drejtat dhe liritë e njohura në këtë Konventë, ka të drejtë të bëjë ankim efektiv tek një organ i vendit të tij, edhe kur shkelja kryhet nga persona që veprojnë në përmbushje të funksioneve të tyre zyrtare.*” Gjykata pasi e shqyrtoi këtë rast e deklaroi kërkesën të pranueshme, dhe vlerësoi se ka pasur shkelje të nenit 6 paragrafi 1 të Konventës, po

ashtu gjeti se ka pasur shkelje të nenit 13 të Konventës, si dhe konstatoi, se **shkeljet e gjetura e kanë origjinën në keqfunksionimin e legjislacionit dhe praktikës së brendshme**. Ngjashëm mund të konstatohet se ka ndodhur edhe në rastin e ankuesit, sepse pavarësisht se ishte konstatuar se mjetet juridike në dispozicion janë në anën e znj. Krasniqi, ato ishin treguar **joefektive** sepse nuk u përfillën nga DFDILVC dhe nuk e vendosën të drejtën e saj, në vendin e duhur.

31. Në vendimet e Gjykatës Evropiane të çështja “*Qufajco. shpk kundër Shqipërisë*,” datë 2 tetor 2003, dhe çështja “*Ramadhi dhe të tjerë kundër Shqipërisë*”, datë 13 nëntor 2007, lidhur me shkeljet e të drejtave të ankuesve për të pasur një proces të rregullt ligjor, si pasojë e dështimit të autoriteteve përgjegjëse për të ekzekutuar vendimet administrative të formës së prerë, dhe vendimet gjyqësore të formës së prerë, gjykata tërhoqi vëmendjen se ekzekutimi i vendimeve është pjesë përbërëse e “gjykimit” për qëllimet e nenit 6 dhe se vonesa në ekzekutimin e tyre mund të cenojë thelbin e të drejtës për një proces të rregullt ligjor. Gjykata Evropiane vëren se, **pavarësisht faktit nëse jemi para një vendimi gjyqësor apo administrativ që është përfundimtar, ligji i brendshëm dhe Konventa parashikon që vendimi të zbatohet përndryshe kemi shkelje të Nenit 6, parag.1 të Konventës**.
32. Në kuptim të dispozitës së nenit 14 të Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut, Avokati i Popullit rikujton se Konventa përcakton se gëzimi i të drejtave dhe i lirive të përcaktuara në Konventë duhet të sigurohet, pa asnjë dallim të bazuar në shkaqe të tilla si seksi, raca, ngjyra, gjuha, feja, mendimet politike ose çdo mendim tjetër, origjina kombëtare ose shoqërore, përkatësia në një minoritet kombëtar, pasuria, lindja ose çdo status tjetër. Në kuptim të kësaj dispozite vërehet se kemi të bëjmë me trajtim të pabarabartë të znj. Krasniqi në raport me përfituesit e tjerë të cilët ishin duke përfituar pensione sipas skemës sociale për personat e kësaj kategorie, prandaj mund të konstatojmë se veprimi i DFDILVC ishte diskriminues.
33. Neni 2 i **Ligjit Nr. 02/L-2** për Statusin dhe të Drejtat e Familjeve të Dëshmorëve, Invalidëve, Veteranëve dhe Pjesëtarëve të UÇK-së dhe Familjeve të Viktimave Civile të Luftës në paragrafin 6 përcakton se viktimë civile e luftës, konsiderohet personi i cili ka vdekur nga pasojat e luftës në Kosovë, prej datës 27 shkurt 1998 deri më 20 qershor 1999, si dhe personat të cilët konsiderohen të zhdukur gjatë kësaj periudhe kohore, si dhe personat që kanë pësuar nga mjetet shpërthyes që kanë mbetur nga pasojat e luftës, kurse paragrafi 11 i këtij neni përcakton që anëtarë të familjes së ngushtë janë bashkëshorti, bashkëshortja, fëmijët, fëmijët jashtëmartesor, fëmijët e adoptuar (birësuar), thjeshtri, thjeshtra, **prindërit**, njerku, njerka, si dhe bashkëshorti/ bashkëshortja jashtëmartesore. Nga analiza e këtij rasti shihet se znj. Krasniqi kishte aplikuar t’i njihet e drejta në pension për djalin e saj të vranë, sipas kësaj dispozite ligjore, por kërkesa e saj ishte refuzuar nga DFDILVC, në kundërshtim me ligjin.
34. Neni 1 i Ligjit **Nr. 04/L-054** për Statusin dhe të Drejtat e Dëshmorëve, Invalidëve, Veteranëve, Pjesëtarëve të Ushtrisë Çlirimtare të Kosovës, Viktimave Civile dhe Familjeve të tyre (*i cili e shfuqizoi Ligjin Nr.02/L-2*), përcakton se qëllimi i ligjit është përcaktimi i statusit dhe **përkrahja financiare përmes pensioneve dhe beneficioneve** të veçanta për kategoritë e dala nga lufta e UÇK-së, të cilat me

sakrificën dhe kontributin e tyre ishin faktorë vendimtarë për lirinë dhe çlirimin e vendit, kurse neni 3, paragrafi 1.10, përcakton se **viktimë civile e luftës** është personi i cili është vrarë apo është plagosur, nga forcat e armikut, e më vonë ka vdekur brenda periudhës prej 27 shkurtit 1998 deri me 20 qershor 1999, si dhe personat që kanë pësuar si pasojë e luftës brenda tri (3) viteve që nga përfundimi i luftës nga mjetet shpërthyesë të mbetura pas përfundimit të luftës. Avokati i Popullit me të drejtë e shtron pyetjen se rasti konkret a është trajtuar në mënyrë meritore në pajtim me qëllimin e ligjit i cili përcakton se këto kategori të dala nga lufta e UÇK-së me sakrificën dhe kontributin e tyre ishin faktorë vendimtarë për lirinë dhe çlirimin e vendit?

35. Neni 5, paragrafi 1 Ligjit **Nr. 04/L-054** për Statusin dhe të Drejtat e Dëshmorëve, Invalidëve, Veteranëve, Pjesëtarëve të Ushtrisë Çlirimtare të Kosovës, Viktimave Civile dhe Familjeve të tyre përcakton që në përputhje me njohjen dhe përcaktimin e statusit për kategoritë e dala nga lufta, pensionet e përcaktuara e këtë ligj janë **pensionit familjar** të cilin e realizojnë familja e ngushtë e dëshmorit, familja e ngushtë e të zhdukurit të UÇK-së, **familja e ngushtë e viktimës civile të luftës etj**, kurse neni 22, paragrafi 1 i këtij ligji përcakton se të gjitha kërkesat e paraqitura në organin përgjegjës të MPMS, sipas Ligjit Nr. 02/L-02 për statusin dhe të drejtat e familjeve të dëshmorëve, invalidëve, veteranëve dhe pjesëtarëve të UÇK-së dhe familjeve të viktimave civile të luftës, **të cilat janë në shqyrtim e sipër, pas hyrjes në fuqi të këtij ligji** do të rregullohen dhe përcaktohen sipas dispozitave të këtij ligji. Pavarësisht se ky ligj kishte hyrë në fuqi gjatë kohës sa ishte në shqyrtim ankesa e znj. Krasniqi, ndryshimi i ligjit nuk pati ndonjë efekt në zgjidhjen e kësaj çështje, por kërkesa e znj. Krasniqi vazhdoi të qarkullonte nga një institucion tek tjetri sipas relacionit MPMS-Gjykatë dhe anasjelltas.
36. Neni 12 i Ligjit Nr. 03/L-202 për Konfliktet Administrative përcakton që aktgjykimet e Gjykatës, të nxjerra në konfliktet administrative, **janë të detyrueshme** për palët të cilave ju drejtohen, kurse neni 43, paragrafi 3 përcakton mundësinë që te rastet kur bëhet anulimi i aktit administrativ dhe zhvillimi i përsëritur i procedurës në organin administrativ kompetent do të shkaktonte për paditësin ndonjë dëm, i cili me vështirësi do të riparohej, apo nëse në bazë të dokumenteve zyrtare ose të provave të tjera në shkresat e lëndës është e qartë se **gjendja faktike ndryshon** nga ajo që është vërtetuar në procedurën administrative, apo nëse **në të njëjtin konflikt administrativ është anuluar një herë akti administrativ**, kurse **organi administrativ kompetent nuk ka vepruar sipas aktgjykimit, gjykata mundet edhe vetë të vërtetojë gjendjen faktike ose me anë të organit tjetër dhe në bazë të gjendjes faktike të vërtetuar nxjerr aktgjykimin, respektivisht vendimin**. Nga rrethanat e rastit shihet se kemi një përsëritje procedurash dhe refuzim të vazhdueshëm të kërkesës nga ana e DFDILVC-së, por asnjëra nga Gjykatat në procedurat e tyre nuk e kanë shfrytëzuar mundësinë ligjore për të nxjerrë vendim meritor lidhur me kontestin.
37. Neni 46, paragrafi 4 i Ligjit Nr. 03/L-202 për Konfliktet Administrative përcakton mundësinë që në ndonjë rast kur gjykata mund të konstatojë se akti administrativ i kontestuar duhet të anulohet, mund ta anulojë atë, nëse karakteri i çështjes e lejon

dhe nëse të dhënat dhe faktet e administruara gjatë procedurës japin bazë të sigurt për këtë gjë, prandaj gjykata **me aktgjykim mund të vendosë për çështjen administrative dhe aktgjykimi e zëvendëson aktin e anuluar**”, kurse neni 67, paragrafi 1 përcakton situatat nëse organi kompetent pas anulimit të aktit administrativ sërish e nxjerr aktin administrativ në kundërshtim me pikëpamjen juridike të gjykatës, apo në kundërshtim me vërejtjet e gjykatës lidhur me procedurën, kurse paditësi paraqet një padi të re, gjykata duhet ta anulojë aktin e kontestuar dhe **si rregull, vetë do të vendosë për çështjen me aktgjykim**. Nga analiza e këtij rasti shihet qartë se gjykata i kishte në dispozicion të gjitha mundësitë ligjore ta zgjidhë në substancë çështjen e ankueses, sepse pas anulimit të aktit administrativ e kishte të qartë se akti tjetër administrativ i DFDILVC ishte nxjerrë sërish në kundërshtim me pikëpamjen juridike të gjykatës dhe në kundërshtim me vërejtjet e gjykatës lidhur me procedurën, prandaj kur znj. Krasniqi kishte paraqitur padi të re, **gjykata do të duhej ta jetësonte këtë dispozitë ligjore, të anulonte aktin e kontestuar dhe si rregull, vetë të vendoste për këtë çështje me aktgjykim**.

Konstatimet e Avokatit të Popullit

38. Avokati i Popullit, në bazë të dëshmive të paraqitura dhe fakteve të mbledhura, si dhe ligjeve relevante, **konstaton se ankesa e ankuesit është e arsyeshme dhe se ka pasur shkelje të të drejtave dhe lirive themelore të njeriut**. Avokati i Popullit duke u bazuar në faktet dhe rrethanat e përshkruara më lart, konsideron se DFDILVC, ka marrë vendime të pabazuara dhe të kundërligjshme me të cilat ia ka refuzuar të drejtën në pension familjar znj. Krasniqi, pavarësisht se gjykatat kishin gjetur se vendimet administrative të DFDILVC ishin të pabazuara. Gjykata kishte rekomanduar DFDILVC-në t'i marrë parasysh të metat e gjetura në vendimet e saj, duke arsyetuar se ndryshimi i mbiemrit familjar në çështjen e ankuesit nuk kishte ndryshuar kurrfarë rrethane në raport me anëtarin e familjes, si dhe ndryshimi i mbiemrit familjar ishte lejuar sipas aktvendimit Nr. 201-82 të datës 3 maj 2002.
39. Avokati i Popullit konsideron, që Gjykatat në asnjërën nga procedurat e saja në këtë rast (*shih paragrafët 6, 8 dhe 11 të këtij raporti*) nuk janë lëshuar në zbatim të të drejtës materiale në çështjen e znj. Krasniqi dhe ky defekt i ka përcjellë gjykatat e në kontestet administrative në mënyrë sistematike, pasi ato vetëm kishin konstatuar shkeljet ligjore në vendimet e DFDILVC-së, por **nuk kishin** shfrytëzuar mundësinë dhe kompetencën ligjore për të riparuar këto shkelje duke ndryshuar vendimin e DFDILVC me aktgjykim, në pajtim me Ligjin për Konfliktet Administrative (shih paragrafi 38).
40. Avokati i Popullit konstaton se gjykata, duke e kthyer çështjen te organi administrativ për rivendosje, ka bërë që aktgjykimet të jenë joefikase dhe drejtësia të mos vendoset në vendin e duhur. Është i pakuptimtë fakti se në vendimet e gjykatës (në të tri aktgjykimet) vetëm janë konstatuar shkeljet ligjore, por nuk janë marrë veprime për të detyruar shkelësin (DFDILVC) që të ndërmarrë veprimet e nevojshme për të eliminuar shkeljet, si dhe për të kompensuar palën e dëmtuar, me ç'rast është zbehur fuqia dhe besimi në gjyqësor.

41. Avokati i Popullit, bazuar në atë që u tha më sipër, në pajtim me nenin 135, paragrafi 3 të Kushtetutës së Republikës së Kosovës: “Ka të drejtë të bëjë rekomandime dhe të propozojë masa, nëse vëren shkelje të të drejtave dhe lirive të njeriut nga ana e organeve të administratës publike dhe organeve tjera shtetërore”. Sipas kuptimit të nenit 16, paragrafi 8, të Ligjit për Avokatin e Popullit Nr.05/L-019, Avokati i Popullit ka kompetencë : “Të jep rekomandime të përgjithshme për funksionimin e sistemit gjyqësor”, kurse sipas nenit 18, paragrafi 1.2 të po këtij ligji, Avokati i Popullit ka përgjegjësi : “Të tërheqë vëmendjen për rastet kur autoritetet i shkelin të drejtat e njeriut dhe të bëjë rekomandim që t’u jepet fund rasteve të tilla dhe kur është e domosdoshme të shprehë mendimin e vet mbi qëndrimet dhe reagimet e autoriteteve përkatëse në lidhje me rastet e tilla”.

Prandaj, Avokati i Popullit

REKOMANDON

Ministrinë e Punës dhe Mirëqenies Sociale, që:

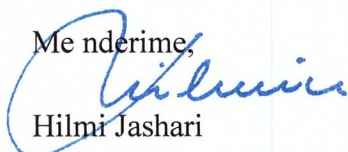
- ***Në pajtim me kompetencat dhe autorizimet që burojnë nga ligji, t’i trajtojnë kërkesat dhe ankesat e qytetarëve mbi bazën e dëshmive të paraqitura dhe t’ju kushtohet kujdes i posaçëm aktgjykimeve të gjykatave dhe t’i vlerësojnë ato për marrjen e vendimit të drejtë për palët dhe mos t’i kthejnë prapa në procedura gjyqësore.***

Gjykatës Themelore në Prishtinë, *Departamenti për Çështje Administrative* që:

- ***Në pajtim me kompetencat dhe autorizimet ligjore të ndërmarrë të gjitha veprimet e domosdoshme që në padi për konflikt administrativ përveç shkeljeve procedurale të vendoset edhe në çështje meritore të rasteve, pasi në shumë raste të vendimeve për shkelje procedurale palëve po ju refuzohet serish kërkesa nga organi administrativ.***

Në pajtim me nenin 132, paragrafi 3 të Kushtetutës së Republikës së Kosovës (“Çdo organ, institucion ose autoritet tjetër, që ushtron pushtet legjitim në Republikën e Kosovës, është i detyruar t’u përgjigjet kërkesave të Avokatit të Popullit dhe t’i paraqesë atij/asaj të gjitha dokumentet dhe informacionet e kërkuara në pajtim me ligj”) dhe nenin 28 të Ligjit Nr. 05/L-019 për Avokatin e Popullit (“Autoritetet, të cilave Avokati i Popullit u ka drejtuar rekomandim, kërkesë ose propozim për ndërmarrjen e veprimeve konkrete, . . . duhet të përgjigjen brenda afatit tridhjetë (30) ditor. Përgjigjja duhet të përmbajë arsyet me shkrim për veprimet e ndërmarra lidhur me çështjen në fjalë”), mirësisht Ju lutemi të na informoni për veprimet që do të ndërmerrni lidhur me këtë çështje.

Me nderime,

Hilmi Jashari

Avokat i Popullit